

בעזרת השם יתברך

וועד העירוב

149 - 2 עמודים

# תשובת הגאון ר' צבי פסח פראנק זצ"ל

(קיצור) לרבני

מנהעטן שמעודדס

מאוד לעשות

העירוב. וגם שאין

לחשוש משום

תקלות צדדיות.

# ועד למען תיקון עירובין במנהטן

ע"י

## ועד הרבנים הניו־יארק רבתי

למרתן הרבנן יושבי על מדין במנהטן שליט"א

בשנת תשי"ט נדפסה בס' "איגרות משה" (מי' קלח) — קב' תשובת הרב משה פיינשטיין להרב צבי איזנשטאם. שם (ובתפרום, סיון תשי"ט) כותב הרב פיינשטיין: "ודאי יש מקמים גדולים לחידו לתקן עירובין במנהטן ואיני מודה נגד המעירים לעשות עירוב סאחר שהמעמים להתיר מרובים בו ואם יעשו עירוב יהי' מותר, והרשות בידם לעשות", אלא שאיני רוצה להצטרף ממעמים החשונה: צדירות שיש לגוה, וכעלי הנפש יש להם להחמיר על עצמם "בנעם", בהפדרט, מין ה"ש"ט. נדעם קונטרס לברר הטעמים וליישב כל החששות הנ"ל מהרב משה בוגם פירושינסקי, ושם מכי' גם תשובת הרב מנחם אשר בענין זה. כן הופיע הרב יוסף דוד מאשקאוויץ בשנת תשי"ט ספר מיוחד בשם "קונטרס תיקון עירובין" (קקע עשירים), בו סבאר בפוב מעם כל הפרטים הנוגעים לתיקון עירובין במנהטן והשובה על דברי הר"ם פיינשטיין. בשנת תש"ך נדפס "נעם" ה"ג (עמ' רג—שט) קונטרס "ע"ד תיקון עירובין במנהטן" מאת הר"ם אשר גם בתרשים מיוחד. שם תשובה מפורטת על כל החששות והמקומים שנתעוררו בנידון זה.

כב' כמיון תשי"ט נתקיימה במשרד ועד הרבנים דניו־יארק רבתי אסיפת רבנים כדי לדון על התעצה לתיקון עירובין במנהטן. השתתפו בה כשלושים רבנים ונתקבלה החלטה לתת לרבנים זמן של שלשה חדשים לעיין בדבר ולבוא לאסיפה הבאה בהצעה לשם החלטה. אחרים מכין הרבנים הציעו לפנות להכמי ארץ ישראל ולשמעו חוות דעתם. והנה כעת נדפסה ב"נעם" ה"ג (עמ' שטו) תשובת הרב הראשי אב"ד בירושלים עיה"ק הרב ר' צבי פסח מראב שליט"א, ואנו נותנים אותה כאן בלשונו בקיצור:

אנחנו החתמים פהה מסכמנו לסכם עצה איך להוציא לפועל ההצעה לתקן עירובין במנהטן, ומחללה נודיע השתלשלות הענינים במשך עשר שנים האחרונות. בשנת תשי"ט באה התעוררות לתיקון זה מהארטרר ר' שמעון קאליש זצ"ל (מאמסינגו\*?). באותה שנה ערך הרב צבי איזנשטאם תכנית חלכית ומעשית לאופני התיקון וכתב בקונטרס מיוחד, הצעה לתיקון עירובין בעיר מנהטן, ניו־יארק" את אופני התיקונים: בשנת תשי"ז ניסד התער למען תיקון עירובין כמציפן כראותו של הרב ר' יונתן שפיץ זצ"ל. או הוציאו מכתב־זוחר לספר רבנים שיעיניו בהדבר אם יש אופן לסדר תיקון עירובין במנהטן, בעירוף הקונטרס מאת הרב צבי איזנשטאם, על זה ענו כמה רבנים חשובים כאופן חיובי, שמתוהים ויבאו לחלן ואחרים היסמו בדבר. שוכ נתעורר הדבר ע"י הרב יוסף דוד מאשקאוויץ ממאסכו וכירחן, המארר, הדפים מאמר ע"ד תיקון זה, והרב יוסף אלי' חנקין בסכתבו אליו בירר כמה פרטים בשאלה זו. גם אדמיר' מלובאוויטש כתב אליו דברי זירור והיווק על דבר הנחיצות לעשות עירוב. בשנת תשי"ז הדפים הרב מנחם אשר קונטרס ע"ד תיקון עירובין במנהטן כ"תורה שלמה" במילואים בחלק מ"ו (עמ' קנח—קעמ').

בשנת תשי"ח יצא לאור קונטרס גדול מהרב הרב מ. קרויור בירושלים ע"ד תיקון עירובין במנהטן. בקונטרס זה נתבררו יפני כל הפרטים וכל השישות שישנם בכל ספרי הראשונים והאחרונים הנוגעים לתיקון עירוב במנהטן, נדפס בשנתון, "נעם" (עמ' קצג—רג) היוצא לאור ע"י סכו תורה שלמה בירושלים. שם ישנה גם תשובת הרב מנחם אשר בנידון זה (עמ' רג—רמז).

### צבי פסח במהריל פראנק

הרב הראשי אב"ד עיר הקדש ירושלים חובבי"א

בנידן בית לחם מחשוף תשי"ן.

התיקון וכי' והנה זה מקרוב היה כאן בפעיה"ק יידי הגאון הר"ם אשר שליט"א וסדר דברי בו בענין זה ררש מבני שגם אני אכתוב חו"ד בענין זה העומד שם על הפרק, ואסרתי לו שלפי מצב בריאותי קשה לי להבנס ביעד שאין לו תחומין ובפרט לדון בהרבה פרטים שחם מסוים לי מן העין ואין דומה שמייעה לראיה, רק כלפי

זה כמה שנים שנתפרסמה התעוררות על ידי רבנים גדולי תורה לעשות תיקון עירובין במנהטן—ניו־יארק שהיא מרובה באוכלוסין של אוהינו בני ישראל והמפירצה כנגדו לאישור הוצאה בשכת גדולה מאד וכי' ויש גם כן שחם מודים שהתיקון נעשה בפי הדין, על כל זה הם חוששים מבני תקלה צדדית שיבולה לצאת על ידי

ישראל במירוסף, אמנם היו רבנים בניו־יארק שלא המכינו על תיקונו ולא רצו לסימן על ההצעה של גשר העלעלטיסער להחיר חצי רביר. והנה כעת מנים חרשים באו לכאן, התיקון שלפנינו הוזכר תה על כל עיר במנהטן וברן מנצחין את העלעלטיסער, והיום השוכן של העיר הוא מסור להמחצית של התוף סכל צודדי ואין כאן החששות שהיו זו. על פרט הרבנים הנ"ל ראה בנעם ת"א.

י' יש להודיע סעוד בשנת תרס"ו הוצי' הרב יחזקעל טינעל ז"ל, רב בניו־יארק, בספרי שריח אורי יהושע פי י"ח וספר "עירוב והתאחד" תיקון עירובין, הוצי' על חצי חלק של מנהטן, על סמך שבשלישת הצדדים הופק ההוצר וצב' הרבניו צירף את הגשר של העלעלטיסער של רחוב וועקניו השלישית שהנה את העיר כירוס לנסון. לא עשה התיקון על כל העיר משום שגא ורי הרבה רדוה בצד צדוני מקרבי של מנהטן, ולא היו דיוין פסחה את מפרוה כדי אדם על שפת התוף, והשיג הפסחת לתיקונו מנדולי

אלה הנדונים שבאמת מודים הם שיש דרך לעשות תיקון עירוני ולהרים משכול מדרך עם ה' אלא שהם נסמכים בחשש תקלה צדדית שאפשר לצאת מתיקון זה, שאחרים יחשבו חואל והותרה הותרה גם בלי תיקון. על פהם זה הסכמתי לכתוב, שמלבד שכבר אמרו הראשונים שאין לנו לגוד נירוח מעצמנו, הנה עדיפא מינה מצינו גם ככה"ג שאין כאן גיורה חדשה, והענין הוא שכבר נזרר עלי' אלא שגזיתיר חלק ממנו ששכילי איזה מעם לא הניסוחו בכלל הגיורה ושוב כמל הטעם עד שגם פרט זה שייך לכלל הגיורה, מ"ם אמרינן דאין לנו להוסיף על הגיורה, וכמ"ש ש"י הסג"א (פי' שא מ"ק נח) כהא דמסתמנ באלונוטית, שבתב דאע"ג דבוטן הוא אפשר בלי רחיצה (הוליל) אמור להתמנ, מ"ם כיון דלא נזרר בימינו אין לנו להרש גיורה, והביא ראיה מהכ"י (פי' י"ג), ואני"ם שכתובושי רע"א תחם על הב"י מ"ם אין דברי הב"י נדחים, וכדמסמנן שהסג"א שכתב ממנו להלכת למעשה, וכו'. וכדי לפרסם עושי מצוה כדאי הוא להודיע דברי השוכנת החת"ם (א"ח סי' צמ) וז"ל: שאז ממני יודי. חרב נ"י לברר לו בראיות מדברי חז"ל שראוי ונכון לכל קהל עם ישראל בכל מקומות שושבותיהם לתקן מבוטאותיהם בתיקונם צוה"פ או שארי תיקונים כיוצא בו כיו שאל יבשלו רוב העם עם בהוצאה מרשות לרשות ביום ש"ק, דבר זה אין צורך לפני ולואיה והוא מן השכל ומן המבואר להודיא בדברי חז"ל השכל מחייב כאשר ידוע ששמיטת שב"ק מעשית כל חפץ היא אצלנו ממצות הראשיות ופי' שאינו כשטר כהלכתו הרי הוא ככותר ומוסר בכל התורה כולה כמבואר בעירובין ספ ע"א ...

ואנו מצווין על הקמנים שלא להרגילם בחילול שבת ... וכן אמור להרגילם בחילול שבת וסודע אמילו בדברים שהם משום שבות ... וא"כ כל בר דעת יכפ"ס כשכלי: שא"א בשום אופן לקהל ישראל לשמור את כל בני ביתם הקמנים וגם לא נשוחתים וחלולי דעת לשמרם בכל יום השבת ככלי להוציא מפתח ביתם החוצה דברים קמנים ומספחת וקמנים ופתם כידים וכפה צעור וזהק יוכלו הנדולים הנגזרים ובפרט בענין הפלה בכח"כ כיום ש"ק כהבאת הסודרים לתחלל מתוכו ופוליתים וכדומה ע"פ"י (פי' שמו סק"ו), וא"כ השכל הפשוט נזרר שראוי ומחוייב לתקן החצרים והסבאות בעירוב המסיד מלפול וכו' וכתב שוכר זה מוטל על הרב הת"ח שבנייר לתקן הסבאות ואם לא מכשול וקולר העם על צוואר, עו"ש חז"ל בעל מאורות נתן (להגאון הראב"ד בבה"ק ווארשא) בפרו סי' ח: ובעת שעסקנו בתיקון העירוב דפה ווארשא סמה מאד הרב הגאון החסיד המפורסם מו"ה יצחק מאיר נ"י אשר יש מקום שם לסמוך על השוכנת שהר"ם, הגם שיש לפקפק הרבה בת' בהר"ם, עם כל זה בעת דחק גדול כמו פה ק"ק ווארשא בודאי כדאי הגאון מהר"ם לסמוך עליו, ע"כ"ל. הרי דאף שלמעשה היה מפקפק בדניו של המהר"ם עכ"ל בשביל תיקון עירובין של עיר גדולה סמה ומכ"ר ע"ו מפני הדחק, א"כ מבי"כ כשהנחן שהחציצות לתיקון עירובין גדולה ע"י מאיר, בודאי כל המסתייעים למצוה רבה זו זכות הרבים יגן עליהם — על הקושים והמקשיים. כעתירת הכענה"ה למען המצוה.

צ"ב פ"ח כמחרי"ל פ"כ"ג

אחרי שנתקבלה השוכנת של הרב פראנק שהוא זקן הרבנים בירושלים הגדול שבבעלי חוראה בדורנו, שבה הוא מורו אורנו לנמוך את אשר התחללה, אנו מוכנים עכשיו לגשת להוציא חרבד לפועל, וכדי לצאת לכל הדיעות זני"ם אנו בזה לכל הרבנים ותלמידי חכמים שכעיד מנהגם ניריודק, אם יש להם מה להעיר בניהן זה

על יסודי הלכת נגד התיקון או להוסיף מה עליו, שיואלו: נא סטובם לכתוב מעטם יתימקם במסך חרש ימים, עד חצי אייר, להודיע למען תיקון עירובין כמנהגן" על פי הכתבת דלתלן, ואנו נזון ככבוד ראש על כל פרט ופרט ואח"כ נתאמץ להחליט באופן פשוט.

הכותבים למען כבוד השבת והצלת אלפים ורבבות מישראל מחללת,

- |  |                                    |   |
|--|------------------------------------|---|
| אלה הסכימו בחייהם לתקן עירוב כמנהגן:                               | ירוחם ליינער<br>אדמ"ר רמזונין      | אברהם יהושע העשיל<br>אדמ"ר קופוביניץ              |
| הרב יונתן שטייף זצ"ל   | מנחם מענדל כשר                     | אפרים אשרי<br>רב דבית מדרש הגדול באיסט סייד מנהגן |
| הרב מיכאל דוב חייטמאנדל זצ"ל<br>(ע"י נספרו, תורת חסדי חלק החשובות) | מנחם צבי איזנשטאט                  | דוד ליפשיץ<br>מלמ"ם אבדי"ע סבאלק                  |
| הרב מנחם סג"ל פאללאק זצ"ל  | מרדכי שלמה פרידמאן<br>אדמ"ר מנאיאן | חיים בן ציון נאטעלאוויטש                          |
| האדמ"ר ר' שמעון קאליש זצ"ל<br>מאמ"סיטאו                            | משה בונם פירוטינסקי                | יוסף אלי' הענקין                                  |
|  | משה שטיינבערג<br>מלמ"ם אבדי"ע בראך | יוסף הירש<br>מלמ"ם אבדי"ע טורנא                   |
|  | נחום פערלאך<br>אדמ"ר סנאוואטונסק   | יוסף דוד מאשקאוויטץ                               |

נדיודק, פי"ו אדר, תשי"ד.

כלל צעדים הנ"ל לפנות אל סוכני. הודיע לתקן תיקון עירובין במהרה  
הרב יוסף דוד מאשקאוויץ